

DAVID S., třída 4V.A – Velké a malé příběhy moderních dějin: 1989
datum : 1.6.2011

Rozhovor s pamětníkem (muž 74 let)

David S.: Velké a malé příběhy moderních dějin: 1989

Pamětník

- věk: 74
- původ : učitelská rodina
- vzdělání : VŠ
- zaměstnání : pracovník v průmyslovém podniku, pracovník hygienické služby
- bydliště : Svitavy

Jak jsi prožíval 70. léta?

70. léta začala stranickými prověrkami poté, co byla vyhlášena normalizace. Já v té době 1968 byl členem KSČ v řadách těch, co prosazovali socialismus s lidskou tváří a pracoval v průmyslovém podniku. Chtěli jsme tyto požadavky : zlepšení hospodaření podniku a kvalifikovaní pracovníci v podřadných funkcích měli využívat svoji kvalifikaci ve prospěch zlepšení hospodaření podniku. Komunisti zastávající kurz podporovaný SSSR provedli prověrky a skupina pokrokovějších členů strany byla v prověrkách potrestána buď vyloučením ze strany, anebo vyškrtnutím. Já jsem byl vyloučen a opustil vedoucí místo, byl jsem zařazen na nejnižší místo jako referent, i když jsem byl inženýr. Kvůli tomu, že jsem chtěl reorganizaci. Pokoušel jsem se dostat do jiného podniku, abych měl lepší funkci, ale po zjištění, že mě vyloučili ze strany a že jsem byl na černé listině, mě nepřijali.

A co 80. léta?

V roce 1979 jsem se teprve dostal na jiné místo v okresní hygienické stanici s úkolem vykonávat technickou práci. Měl jsem limitovanou odměnu za práci. Reklamoval jsem, že podle zákoníku práce nemám dostačující plat, ale dali mi jen vyšší platovou třídu se stejným platem. Mě a celou rodinu bolestivě zasáhlo, že můj první syn se nedostal na vysokou školu, protože i toto bylo součástí, jak rodiče byli posuzováni, jestli jejich děti budou přijaty na vysokou školu. Potom můj starší syn dostal dvouletou vojenskou službu a potom se mohl znova přihlásit po třetí díky přímluvě vlivných straníků. Okresní tajemník ve Svitavách ale napsal na školu, že se nedoporučuje k přijetí a to stačilo. Jsa poučen při přihlášce druhého syna jsem zapřel v dotazníku, že mě vyloučili z KSČ, proto byl také přijat na poprvé. Na hygienické stanici jsem zjistil, že se okresní výbor KSČ zajímal o moji funkci a můj plat. Nedovolili mi funkci spojenou s vedením podřízených a tedy s vyšším platem. tedy od normalizace jsem byl po celou dobu pod dozorem.

Co jsi dělal rád, byl jsi kutil?

Byl jsme kutil, pocházel jsem z vesnického prostředí a manuální práce mi nebyla cizí. Už jako chlapec za druhé světové války jsem trávil čas u jednoho syna hospodáře, kde jsem viděl a zúčastnil se všech prací, co může kluk dělat a vykonávat. Po svatbě jsme bydleli v rodinném domku manželčiny rodičů. Zjistil jsem, že pro jeho zanedbanost je nutno noho věcí opravit, v té době, kdy tyto práce zajišťoval komunální podnik a nebylo snadné sehnat řemeslníka, jsem se naučil veškeré práce spojené s údržbou domu. Mělo to i finanční důvody, jako mladá rodina se dvěma dětmi jsme nikdy moc finančními prostředky neoplývali. Bavila mě práce se

dřevem a za tím účelem jsem si postavil dílnu a vyráběl mnohé ze zařízení bytu. Z koníčků jsem rád fotografoval, měl jsem vlastní fotokomoru a velkým koníčkem byla četba. Hodně času jsem věnoval studiu umění italské renesance. Velký koníček byl motorismus, začínal jsem s motorkou. Velmi špatně se sháněl materiál, stavěl jsem také modely letadel a lodí. Materiál se dal sehnat jedině v obchodě jednoty. A musel jsem velmi dlouho čekat a sjezdít širší okolí. Velkým problémem byly kachličky, cihly se braly ze zbouraných staveb, dřevo ale bylo drahé a špatně dostupné. Nejvíce jsem používal tzv. kratinu. Krátká prkna.

Čím žila naše rodina?

naše rodina žila především výchovou dětí, starší syn vystudoval gymnázium a mladší syn střední průmyslovou školu. Oba střední školu úspěšně vystudovali. Nejdůležitější bylo, jak vyjít s finančními prostředky. Protože oba studovali vysokou školu ve stejné době, každý však dojížděl do jiného města. Chtěl jsem synům poskytnout co nejvyšší možné vzdělání.

Jak se doma mluvilo o režimu?

Doma se moc o režimu před dětmi nemluvilo, ale já s manželkou jsme věděli, že to není dobré, ale neviděli jsme žádnou možnost, jak přispět ke změně. Považoval jsem to za jakousi danost, ke které se musí přizpůsobit, abych žil a přežil, zvláště po mé předchozí zkušenosti. Manželka jako učitelka, pokud chtěla vykonávat toto povolání, tak se nemohla moc politicky projevovat.

Odebíral jsi noviny Rudé právo?

Odebíral, ale více méně povinně, protože se to sledovalo, kdo co odebírá.

Poslouchal jsi v té době něco?

Poslouchal jsem rádio, nejraději SEMAFOR, Matušku, Gotta a další jako Vondráčkovou a Pavla Bobka, nejraději jsem ale měl klasickou hudbu na stanici Vltava.

Co jsi věděl o Černobyli?

O výbuchu Černobyli jsem se dověděl až 3 dny poté, protože jsem měl na hygienické službě zkoumat šíření radioaktivity. Na okresní úrovni byly odebírány vzorky ovzduší, půdy a plodin. To se odesílalo do laboratoře v Hradci Králové. Zpětné informace byly jen omezené, ale vyplývalo jen to, že na území okresu bylo radioaktivní záření jen mírně překračující přístupné hodnoty, ale neohrožující život.

Byl jsi v Pionýru?

Stal jsem se pionýrem, protože se do pionýry vstupovalo od 5 nebo 6 let a já chodil do vesnické školy, kde byl můj otec učitel, když přišel příkaz vstoupit, tak jsem musel, protože jsem byl syn učitele. Když jsem přišel na střední školu, tak jsem vstoupil do ČSM, byl to dobře propracovaný automatický mechanismus. V pionýru jsme hráli hry v tělocvičně, četli, ale moc mě to nebavilo, bral jsem to jako povinnost. Bylo to jenom formální a nudné. V ČSM se to odbývalo, jak mohlo.

To se změnilo, když jsem nastoupil do továrny. To už o mě věděli a pověřili mě funkcí v ČSM. Tam jsem vykonával funkci předsedy a potom mi nabídli členství KSČ. Uvědomil jsem si, že bez členství v KSČ se nikam nedostanu, tak mi nic jiného nezbylo, nechoval jsem se ale moc podle předpisů, protože jsem se neosvědčil a potom mě vyhodili.

Účastnil jsi se spartakiády?

Spartakiády jsem se zúčastnil jednou jako dorostenec. Úborem byly jen červené trenýrky. Cvičil jsem v Praze na Strahově a docela se mi to líbilo, byl to pěkný zážitek.

Můžeš shrnout tuto dobu?

Tato doba nebyla ideální ani dobrá, ale je třeba si uvědomit, že v tomto režimu jsem vyrůstal od dětství a od dětství jsem tím byl ovlivňován a vychováván. Nic jiného jsem neznal a nemohl jsem to srovnávat s ničím jiným. Prostě si na to člověk zvykl a nemohl si představit, že by to bylo jinak. Ze západu se šířily zprávy, že se tam žije líp, ale nedovedl jsem si představit, že by se tady něco změnilo. Proto tady byl 89 rok velkým překvapením. Ve fabrice jsem poznal, že centrální plánování bylo špatné, protože se nevyrábělo, co se mělo. Nebyly dostupné kvalitní komponenty pro stroje a tudíž neměli předpoklad pro export do západních zemí.

ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ.

Můj pamětník rád mluvil o kutilství a svých zálibách, protože to bylo to, co ho bavilo a stále to provozuje. O tom, co poslouchal a že se účastnil spartakiády, taky celkem rád hovořil. Z toho, co mi pověděl o pionýru vyplývá, že to neměl zrovna moc v oblíbenosti a nerad taky mluvil o 70. letech.

Překvapilo mě, že se pamětník se mnou nebavil o tuzexu, podpultovém zboží a nedostatku potravin, protože vím z vyprávění i mých rodičů, že to byl v té době velký problém. Možná je to tím, že pamětník je muž a tyto skutečnosti vnímal jinak než ženy, které chodily nakupovat. Pamětník nevzpomenul, že byla potlačena svoboda víry a nemohl chodit do kostela.